

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 14, Nr 2/2010
Wydział Zarządzania i Administracji
Uniwersytetu Humanistyczno – Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach

Gospodarowanie zasobami w regionie w warunkach zagrożenia

Michał Adam Leśniewski¹

GENEROWANIE KONKURENCYJNOŚCI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W ŚWIELE BADAŃ I ETAPU REGIONALNEJ STRATEGII INNOWACJI W LATACH 2008-2009

Wstęp

Jednostki samorządu terytorialnego jak przedsiębiorstwa muszą kształtować własny potencjał konkurencyjny. Regiony tworzą tzw. rynek regionów, na którym dochodzi do konfrontacji popytu i podaży. Konkurencyjność j.s.t.² kształtowana jest generalnie przez otoczenie endogeniczne i egzogeniczne. Liczne badania dotyczące konkurencyjności³ regionów wskazują, że istnieje wiele elementów wpływających na budowanie konkurencyjności danej jednostki.

Celem artykułu jest przedstawienie syntetycznego spojrzenia na wyniki badań ankietowych zrealizowanych w I etapie Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2008-2009.

Konkurencyjność regionalna w ujęciu teoretycznym

Konkurencja jest decydującym czynnikiem (elementem) wywierającym wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gospodarek narodowych, przedsiębiorstw, re-

¹ Dr Michał Adam Leśniewski, adiunkt, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach.

² Jednostki samorządu terytorialnego (województwo, powiat, gmina)

³ Zob. M. Gorynia, E. Łaźniewska (red.), *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, wyd. PWE, Warszawa 2009; W. Świtalski, *Innowacje i konkurencyjność*, wyd. Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2005; M.A. Leśniewski, *Kierunki rozwoju strategicznego gmin regionu świętokrzyskiego-wyniki badań* [w:] *Problemy gospodarki regionalnej i lokalnej w regionie świętokrzyskim*, K. Grysa (red.), wyd. Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego, Kielce 2009, s. 42-48.

gionów⁴ itp. Z problematyką konkurencji związana jest konkurencyjność⁵ i zdolność konkurencyjna. Konkurencja może być rozpatrywana jako proces rywalizacji lub współpracy zmierzający do podniesienia efektywności danej organizacji (przedsiębiorstw, państw, jednostek samorządu terytorialnego). Konkurencyjność i zdolność konkurencyjna stanowią o tym iż, dana organizacja musi sprostać wymaganiom stworzonym przez konkurentów i dopasować się do zmian pojawiających w otoczeniu egzo- i endogenicznym. Konkurencyjność jest permanentnym elementem organizacji funkcjonujących na prawach gospodarki rynkowej i dotyczy również samorządu terytorialnego. Konkurencyjność regionu określa się jako zdolność do rywalizacji, współzawodnictwa i współpracy, której celem jest osiągnięcie wyższego niż dotychczas poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Mając na uwadze podstawowe cele rozwoju regionalnego zakłada się, iż nastąpi to poprzez poprawę produktywności pracy i tworzenie nowych miejsc pracy. Uwzględnienie w definicji podstawowych wyznaczników rozwoju regionalnego, tj. przyjęcie takiego podejścia, iż region konkurencyjny charakteryzuje się jednocześnie wysoką produktywnością pracy i wzrostem miejsc pracy⁶ jest zgodne z definicją konkurencyjności gospodarki zawartej w strategii lizbońskiej według, której „konkurencyjność wynika z produktywności, efektywności i zyskowności, nie jest jednak celem samym w sobie”⁷. Praktyka gospodarcza oraz szeroko pojęta literatura ekonomiczna przedstawia mnogość definicji konkurencyjności, co świadczy o tym, że pojęcie to jest wielowymiarowe i złożone. A. Klasik definiuje konkurencyjność jako zdolność organizacji działających w regionie do plasowania wytwarzanych na nim produktów i usług na rynkach międzynarodowych..., a równocześnie pewien osiągnięty poziom uczestnictwa regionu w wymianie z otoczeniem⁸. Trwale utrzymująca się *nadwyżka* znaczenia regionów w dziedzinie przedsiębiorczości⁹ i konkurencyjności jest gwarancją trwałego ich rozwoju społeczno-gospodarczego. Stanowi on odzwierciedlenie osiągniętego w regionie poziomu przedsiębiorczości i konkurencyjności i oznacza stan przewagi w stosunku do innych regionów. Ten stan stałej przewagi określany jest mianem konkurowania pośredniego, które sprowadza się do tworzenia lepszych niż w innych regionach

⁴ Region jako województwo (region administracyjny).

⁵ Zob. M.A. Leśniewski, *Konkurencyjność jako czynnik aktywizujący rozwój gmin województwa świętokrzyskiego* [w:] *Przedsiębiorczość a konkurencja w regionie świętokrzyskim*, Z. Olesiński (red.), wyd. Wydział Zarządzania i Administracji Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2007.

⁶ M. Poniatowska-Jaksch, *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, "Monografie i Opracowania", nr 544, SGH, Warszawa 2006, s. 21.

⁷ Competitiveness Advisory Group (Ciampi Group), „*Enhancing European Competitiveness*”, First report to The President of the Commission, the Prime Ministers and the Heads of State, June 1995, - za *Aspekty konkurencyjności gospodarki*, MGiP, Warszawa 2004, s. 6.

⁸ A. Klasik, *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny: rozpoznanie problemu* [w:] *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny*, A. Klasik (red.), Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej, Katowice 2006, s. 22.

⁹ Zob. M.A. Leśniewski, *Kultura organizacyjna gminy a rozwój regionalny* [w:] *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, K. Kuciński (red.), wyd. Difin, Warszawa 2010, s. 52-79 oraz *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, K. Kuciński (red.), wyd. Difin, Warszawa 2010.

warunków funkcjonowania organizacji społeczno-gospodarczych¹⁰. Trwałość tej przewagi jest uwarunkowana ciągłymi działaniami władz regionów, mającymi na celu pozyskanie inwestorów, instytucji otoczenia biznesu, a także rywalizacją o dostęp do zewnętrznych środków finansowych, itp. Tego typu działania wpisują się w proces konkutowania, nazywany konkutowaniem bezpośrednim. Ich skuteczność warunkuje wiele czynników, w tym wiedza i kompetencje władz samorządowych, jak też możliwości finansowe poszczególnych organów władzy publicznej. O sile konkurencyjnej regionu decyduje jego zdolność do konkutowania określana zarówno przez pozycję i przewagę konkurencyjną. Przewaga konkurencyjna odnosi się natomiast do cech regionu i w uproszczeniu wiąże się z określeniem jakie zasoby, czynniki produkcji itp. region oferuje mieszkańcom i podmiotom gospodarczym, nowym inwestorom na bardziej korzystnych warunkach niż jego konkurenci. Może to odnosić się zarówno do rodzaju i jakości tych zasobów, czynników produkcji (ich unikalności), sposobu i zakresu ich pozyskania oraz wyrażać się w wielkości ponoszonych w tym celu nakładów i ich efektywności¹¹.

Regionalna Strategia Innowacji w rozwoju regionu – zarys teoretyczny

Elementem składowym Regionalnego Systemu Innowacji jest Regionalna Strategia Innowacji. W nowych teoriach rozwoju gospodarczego innowacje ujmowane są w sposób systemowy, co oznacza, że ich tworzenie, absorpcja i dyfuzja odbywa się w sieciach interakcji pomiędzy podmiotami gospodarczymi i instytucjami w ich otoczeniu. Innowacje są bowiem rezultatem interakcji i sprzężeń zwrotnych zachodzących pomiędzy aktorami zajmującymi się tworzeniem, transferem oraz wykorzystywaniem różnego rodzaju wiedzy. Pojęcie systemu innowacji oznacza zbiór różnorodnych podmiotów wpływających na procesy innowacji oraz powiązań (relacji) zachodzących między nimi. Systemy innowacyjne funkcjonują w różnych skalach przestrzennych. Początkowo były one rozpatrywane w wymiarze krajowym, natomiast na współczesnym etapie rozwoju gospodarczego, kiedy szczególnego znaczenia nabiera kontekst lokalny i regionalny tego rozwoju, punkt ciężkości został przeniesiony na systemy innowacyjne funkcjonujące na poziomie regionalnym, tj. regionalne systemy innowacji. Regionalny system innowacji (RSI) określany jest jako sieć instytucji prywatnych i publicznych, których działanie i współpraca umożliwia wytwarzanie, adaptację, modyfikację oraz rozpowszechnianie innowacji w regionie¹². Jest to zbiór instytucji generujących wiedzę i innowacje, powiązanych ze sobą sieci różnorodnych interakcji i współzależności a jednocześnie powiązanych z elementami nadrzędnych (krajowych i zagranicznych) systemów innowacyjnych. Regionalna Strategia Innowacji to konkretna

¹⁰ K. Kuciński, *Konkurencyjność jako zagadnienie* [w:] *Lokalizacja przedsiębiorstw a konkurencyjność*, I. Fierla, K. Kuciński (red.), IFGN SGH, Warszawa 2001, t. LXXVI, s. 172-173.

¹¹ T. Pakulska, *Rozwój regionu świętokrzyskiego w kontekście konkurencyjności*, (materiał niepublikowany), s. 2-3.

¹² M. Miedziński, *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa - aspekty instytucjonalne regionalnych systemów innowacji* [w:] *Gospodarka oparta na wiedzy - wyzwania dla Polski XXI wieku*, A. Kukliński (red.), KBN, Warszawa 2001, s. 211-216.

koncepcja systemowego działania, zawierająca w swojej strukturze długofalowe cele ustalone w drodze wyboru demokratycznego oraz wykreowane programy do realizacji w określonym czasie. Strategia opracowana w formie dokumentu stanowi podstawowe narzędzie sterowania rozwojem województwa, godząc interesy polityki europejskiej i krajowej z regionalnymi interesami samorządu województwa oraz interesami podmiotów gospodarczych i społeczności regionu, z uwzględnieniem uwarunkowań przestrzennych¹³. Regionalna strategia innowacji ma na celu wspomaganie władz regionalnych we wdrożeniu efektywnego systemu innowacyjnego w regionie, określenie kierunków polityki innowacyjnej i sposoby optymalizacji regionalnej infrastruktury wspomagającej innowacje¹⁴.

Potencjał konkurencyjności regionu świętokrzyskiego w świetle badań

Odnosząc się do syntetycznych ujęć pozycji i przewagi konkurencyjnej region świętokrzyski zalicza się do mało konkurencyjnych. Wskazują na to miary, zarówno używane do oceny pozycji, jak i przewagi konkurencyjnej¹⁵. O konkurencyjności gospodarki regionalnej (także narodowej), ocenianej przez pryzmat pozycji konkurencyjnej świadczą przede wszystkim wartość i struktura dóbr i usług sprzedawanych poza region, w tym dóbr innowacyjnych. Pod uwagę bierze się obok parametrów jakościowych, także ilościowe w postaci przepływu strumieni finansowych, np. wpływy z eksportu, czy inwestycje zagraniczne. Region świętokrzyski nie wyróżnia się pod względem natężenia eksportu w Polsce¹⁶. O niskiej pozycji konkurencyjnej świadczy też jego poziom rozwoju, mierzony wartością PKB na 1 mieszkańca, który kształtuje się poniżej średniej krajowej (3/4 jej poziomu). Równie niewielki jest udział regionu w generowaniu krajowego PKB (ok. 2,7%). Z badań ankietowych poświęconym różnym aspektom konkurencyjności w regionie świętokrzyskim wynika, że władze gmin tego regionu zdają sobie sprawę z niskiej jego konkurencyjności. Możliwości jej poprawy upatrują we wzroście konkurencyjności przedsiębiorstw funkcjonujących na ich obszarze. Ich zdolności konkurencyjne świadczą pośrednio także o działaniach władz lokalnych na rzecz tworzenia dobrych warunków inwestowania i funkcjonowania przedsiębiorstw, stanowiących zarazem istotę oceny konkurencyjności pośredniej regionów. Zdaniem władz gmin do najważniejszych czynników, które mogą przyczynić się do poprawy pozycji konkurencyjnej zlokalizowanych na ich obszarze firm

¹³ S. Korenik, *Analiza 40 strategii regionalnych wdrożonych w UE. Metodologia analizy wdrożonych regionalnych strategii innowacji. Identyfikacja pojęć kluczowych i problemów badawczych*, wyd. Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych, Politechnika Wrocławska, s. 10. Raport badawczy dostępny na stronie: www.dcsr.wroc.pl/files/.../01_Analiza_40_strategii_metodologia.pdf (19.05.2010).

¹⁴ S. Korenik, *Analiza...* op. cit.

¹⁵ T. Pakulska, *Rozwój...* op. cit., s. 3.

¹⁶ Do głównych obszarów koncentracji eksportu w skali kraju zalicza się: aglomerację warszawską, niektóre miasta Górnego Śląska, Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy, inne, duże poza wymienionymi aglomeracje miejsko-przemysłowe, np. aglomeracja poznańska, wrocławska, mniejsze ośrodki, skupiające nowoczesne firmy, w tym z udziałem kapitału zagranicznego – por. T. Kormornicki, *Obszary koncentracji eksportu w przestrzeni przemysłowej Polski*, Przegląd Geograficzny 2004, nr 76, s. 476.

zalicza się: zdobycie nowych rynków zbytu, rozszerzenie działalności o nowe produkty i usługi oraz wzrost możliwości pozyskania na działalność inwestycyjną zewnętrznych środków finansowych¹⁷. Jednocześnie władze gmin podkreślały konieczność wzrostu jakości produktów i usług, traktując to jako ważniejszy niż redukcja kosztów czynnik poprawy konkurencyjności firm. Nie dostrzegano natomiast wyraźnie potrzeby innowacyjnego rozwoju przedsiębiorstw w regionie. Mając na uwadze nasilające się procesy rywalizacji pomiędzy przedsiębiorstwami, a także jej wymiar nie tylko lokalny, ale również regionalny, krajowy, a nawet międzynarodowy pozytywnie należy odnieść się do spostrzeżeń władz lokalnych w zakresie poprawy konkurencyjności poprzez wzrost jakości produktów. Wiąże się to z osiąganiem wysokiej produktywności, co przedsiębiorstwa mogą uzyskać na dwa sposoby¹⁸. Pierwszy – strategiami kosztowymi, poprzez poszukiwanie najtańszych czynników wytwórczych. Drugi – poprzez wysoką skuteczność operacyjną, tj. zdolność firmy do wykonania danej czynności w najbardziej efektywny sposób¹⁹. W celu osiągnięcia wysokiej skuteczności operacyjnej przedsiębiorstwa podejmując decyzje lokalizacyjne biorą pod uwagę koszty w relacji do oczekiwanych korzyści. Źródłem sukcesu nie są niskie ceny zaopatrzenia (transportu, siły roboczej, energii), ale ich korzystna relacja do wydajności czynników wytwórczych. W takiej sytuacji decyzje o wykorzystaniu lokalnych i regionalnych zasobów podejmowane są poprzez porównywanie kosztów i ryzyka wynikającego z nowych powiązań funkcjonalnych. Do głównych czynników, przyciągających inwestorów w regionie świętokrzyskim władze gmin wchodzących w skład tego regionu zaliczają dogodne położenie geograficzne, ulgi podatkowe, infrastrukturę techniczną i drogową oraz zasoby pracy (niskie koszty pracy). 2/3 gmin wspierało mikroprzedsiębiorstwa w dążeniach do poprawy pozycji konkurencyjnej poprzez „budowanie” atrakcyjnego otoczenia. Dokonuje się to w wyniku działań na rzecz rozwoju infrastruktury, promocji przedsiębiorstw, jak też udzielanie porad i informacji związanych z pozyskaniem środków UE. Niepokojącym jest fakt, że mimo niskiej oceny atrakcyjności inwestycyjnej, aż 1/3 gmin w regionie nie wspiera przedsiębiorstw w tym zakresie, co tłumaczy nikłym zainteresowaniem przedsiębiorców oraz złą kondycją finansową. Marginalne znaczenie dla lokalizacji przedsiębiorstwa, ma ich zdaniem, obecność instytucji zaliczanych do tzw. otoczenia biznesu (parku technologicznego, inkubatora przedsiębiorczości), zaplecza naukowo-badawczego, czy działalność w ramach SSE. Świadczy to o tym, że poprawa konkurencyjności regionu nie jest jednoznacznie utożsamiana ze wzrostem innowacyjności²⁰. Poprawy atrakcyjności inwestycyjnej należy też upatrywać w identyfikacji i usuwaniu barier, odnoszących się zarówno do przedsiębiorstw funkcjonujących w regionie, jak i nowych inwestorów. Za największe bariery rozwoju przedsiębiorstw w gminie władze gminy regionu świętokrzyskiego uzna-

¹⁷ T. Pakulska, *Rozwój... op. cit.*, s. 4.

¹⁸ <http://www.globalagendamagazine.com/2005/christianketel.asp> (19.05.2010).

¹⁹ J.W. Bossak, W. Bieńkowski, *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstwa. Wyzwania dla Polski na progu XXI*, SGH, Warszawa 2004, s. 35.

²⁰ T. Pakulska, *Rozwój... op. cit.*, s. 4-5.

ją: słabą kondycję finansową przedsiębiorstw (brak kapitału), niski poziom stabilności prawnej, niestabilność rynku zbytu (silna konkurencja), wysokie koszty wdrażania innowacyjnych rozwiązań, trudności w dostępie do tanich kredytów, brak współpracy z instytucjami otoczenia biznesu. Wiele barier wynika z jednej strony z braku stabilizacji systemu makroekonomicznego państwa, a z drugiej z ograniczeń natury finansowej, zarówno na poziomie regionów, jak i zlokalizowanych na ich obszarze przedsiębiorstw. Zdaniem władz lokalnych podnoszenie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw zlokalizowanych na ich obszarze jest możliwy poprzez doskonalenie dotychczas rozwijanej działalności, związanej ze specyfiką badanego obszaru. Do znaczących dla rozwoju poszczególnych gmin w regionie świętokrzyskim zalicza się przedsiębiorstwa usługowe (świadczące usługi budowlane i turystyczne) lub związane z pozyskiwaniem zasobów stanowiących tradycję w tym regionie, tj. siarki i materiałów budowlanych (dolomity, wapienie, kwarcyt), jak też przedsiębiorstwa zajmujące się dalszym ich przetwórstwem. Podobną rolę w gminach tego regionu odgrywają przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego, drzewnego i maszynowego. Zaliczenie turystyki i budownictwa do najważniejszych kierunków rozwoju regionu wiąże się w dużym stopniu z bazą zasobową w regionie, w tym walorami turystyczno-rekreacyjnymi. Władze większości gmin dostrzegają konieczność godzenia spraw przyrody, ekonomii i kultury, szczególnie w działalności wykorzystującej walory środowiska przyrodniczego. Takie podejście wpisuje się w pojęcie rozwoju zrównoważonego, zgodnie z którym rozwój gospodarczy nie narusza w sposób istotny środowiska życia człowieka i nie prowadzi do degradacji biosfery²¹. Stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju ma istotne znaczenie w przypadku działalności o priorytetowym znaczeniu dla regionu świętokrzyskiego, tj. agroturystyki. Niemal 9/10 gmin posiada na swoim terenie gospodarstwa agroturystyczne, które łącznie dysponują niemal 3 tys. miejsc noclegowych. Większość gmin w dalszym rozwoju turystyki, czy wręcz agroturystyki upatruje możliwości rozwoju przedsiębiorczości. Wymaga to jednak inwestycji infrastrukturalnych (w odniesieniu do turystyki, zwłaszcza w zakresie bazy hotelowej), utworzenia instytucji wspierających przedsiębiorczość oraz stymulowania rozwoju mikroprzedsiębiorstw rodzinnych w różnych dziedzinach działalności, także świadczących usługi na rzecz turystyki. Nasilająca się walka konkurencyjna pomiędzy regionami wymusza na jednostkach terytorialnych stosowanie strategii umożliwiającej utrwalenie i (bądź) zwiększanie przewagi konkurencyjnej. Uwarunkowana jest ona w znacznym stopniu nie tylko posiadanymi zasobami wraz z tożsamością kulturową, ale także działalnością marketingową. Przedmiotem marketingu terytorialnego są miejsca i ich walory (produkty materialne i niematerialne), którymi dysponuje region.²² Kryterium wyboru wszelkich działań marketingowych jest jak najlepsze zaspokojenie wszelkich potrzeb ludności i funkcjonujących na danym terytorium podmiotów gospodarczych.

²¹ B. Poskrobko, *Podstawy polityki ekologicznej* [w:] *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, red. K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, PWE, Warszawa 1998, s. 75.

²² T. Pakulska, *Rozwój... op. cit.*, s. 5

W kształtowaniu konkurencyjności duże znaczenie, obok marketingu wewnętrznego (kierowanego zarówno do pracowników jednostek administracyjnych, odpowiedzialnych za wdrażanie koncepcji rozwojowych regionu, jak i do rezydentów regionu, tj. mieszkańców, przedsiębiorstw celem kształtowania pożądanych relacji pomiędzy jednostkami administracyjnymi a pozostałymi rezydentami) ma marketing zewnętrzny, którego zadaniem jest przyciągnięcie do regionu, zgodnie ze strategią jego rozwoju, potencjalnych turystów, inwestorów, imigrantów itp.

Podsumowanie

Rozwój społeczno-gospodarczy regionu świętokrzyskiego ze wzrostem jego konkurencyjności, należy łączyć z: Rozwojem współpracy w ramach regionu (polityka intraregionalna), a także z innymi regionami w celu poprawy efektywności jednostek współpracujących, w tym współtworzących struktury typu klastrowego (polityka interregionalna). Mogą one stać się podstawą rozwoju gospodarki w regionie, stymulując wzrost produktywności pracy, a także aktywności zawodowej. Rzutuje to na rozwój gospodarczy i poprawę warunków życia ludności. Duże znaczenie w ich tworzeniu ma wykorzystanie miejscowej bazy zasobowej oraz budowanie powiązań nie tylko pomiędzy przedsiębiorstwami, ale także sektorem naukowo-badawczym i rządem w celu udrożnienia przepływu informacji i generowania innowacyjnych rozwiązań (tworzenie przewagi konkurencyjnej); Stymulowaniem tworzenia i wykorzystania potencjalnych źródeł wyższej efektywności gospodarczej (m.in. zasobów kulturowych i związanego z nimi kapitału społecznego), zwłaszcza tych o immobilnym charakterze. Stanowią one w warunkach braku własnego kapitału i ograniczonych możliwości dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym kapitału zagranicznego) istotny ich substytut; Odpowiednią polityką władz, nieprzekraczającą jednak granic konkurencji. Może ona w dużym stopniu wpływać na decyzje przedsiębiorstw i ich zdolność konkurowania. Zewnętrznego wsparcia wymaga zwłaszcza działalność o innowacyjnym charakterze. Odpowiednio prowadzonym marketingiem, gdyż nie zawsze przewaga konkurencyjna regionu nad pozostałymi obszarami oznacza jego wysoką pozycję konkurencyjną.

Bibliografia:

1. Bossak J.W., Bieńkowski W., *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstwa. Wyzwania dla Polski na progu XXI*, SGH, Warszawa 2004.
2. Competitiveness Advisory Group (Ciampi Group), „*Enhancing European Competitiveness*”, First report to The President of the Commission, the Prime Ministers and the Heads of State, June 1995 [za:] *Aspekty konkurencyjności gospodarki*, MGiP, Warszawa 2004
3. Gorynia M., Łażniewska E. (red.), *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, wyd. PWE, Warszawa 2009.
4. Klasik A., *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny: rozpoznanie problemu* [w:] *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny*, A. Klasik (red.), Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej, Katowice 2006.

5. Kuciński K., *Konkurencyjność jako zagadnienie* [w:] *Lokalizacja przedsiębiorstw a konkurencyjność*, I. Fierla, K. Kuciński (red.), IFGN SGH, Warszawa 2001, t. LXXVI.
6. Komornicki T., *Obszary koncentracji eksportu w przestrzeni przemysłowej Polski*, *Przegląd Geograficzny* 2004, nr 76, s. 476.
7. Korenik S., *Analiza 40 strategii regionalnych wdrożonych w UE. Metodologia analizy wdrożonych regionalnych strategii innowacji. Identyfikacja pojęć kluczowych i problemów badawczych*, wyd. Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych, Politechnika Wrocławska.
8. Leśniewski M.A., *Kierunki rozwoju strategicznego gmin regionu świętokrzyskiego- wyniki badań* [w:] *problemy gospodarki regionalnej i lokalnej w regionie świętokrzyskim*, K. Grysa (red.), wyd. Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego, Kielce 2009.
9. Leśniewski M.A., *Konkurencyjność jako czynnik aktywizujący rozwój gmin województwa świętokrzyskiego* [w:] *Przedsiębiorczość a konkurencja w regionie świętokrzyskim*, Z. Olesiński (red.), wyd. Wydział Zarządzania i Administracji Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2007.
10. Leśniewski M.A., *Kultura organizacyjna gminy a rozwój regionalny* [w:] *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, K. Kuciński (red.), wyd. Difin, Warszawa 2010.
11. Miedzyński M., *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa- aspekty instytucjonalne regionalnych systemów innowacji*, w: *Gospodarka oparta na wiedzy- wyzwanie dla Polski XXI wieku*, (red.) A. Kukliński, KBN, Warszawa 2001.
12. Pakulska T., *Rozwój regionu świętokrzyskiego w kontekście konkurencyjności*, (materiał niepublikowany).
13. Poniatowska-Jaksch M., *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, "Monografie i Opracowania", nr 544, SGH, Warszawa 2006.
14. Poskrobko B., *Podstawy polityki ekologicznej* [w:] *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, red. K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, PWE, Warszawa 1998.
15. *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, K. Kuciński (red.), wyd. Difin, Warszawa 2010.
16. Staszewska J., *Klaster perspektywą dla przedsiębiorców na polskim rynku turystycznym*, wyd. Difin, Warszawa 2009.
17. Świtalski W., *Innowacje i konkurencyjność*, wyd. Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2005.
18. www.dcsr.wroc.pl/files/.../01_Analiza_40_strategii_metodologia.pdf
19. www.globalendamagazine.com/2005/christianketel.asp

Abstrakt

Konkurencyjność w gospodarce wolnorynkowej jest punktem generowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Regiony i niższe szczeble samorządu terytorialnego muszą kształtować swój potencjał konkurencyjności względem innych regionów. Pozyskiwanie nowych inwestorów i współpraca z innymi regionami

wymaga posiadania przez regiony różnych zasobów, które będą przedmiotem wymiany. Artykuł przedstawia w sposób syntetyczny wyniki badań nad problemem zasobów, jakimi dysponuje województwo świętokrzyskie, uzyskane w pierwszym etapie opracowywania regionalnej strategii innowacji województwa świętokrzyskiego w latach 2008 i 2009.

Generating Competitive Development of the Voivodship in the Light of the First Stage of the Regional Innovation Strategy in 2008-2009

Competitiveness in a free market economy is the point of generating social and economic development. Regions and lower levels of local government must determine their own potential competitiveness with regard to other regions. In order to attract new investors and develop cooperation with other regions, it is necessary for regions to possess different resources to be traded. The article concisely presents the results of the first stage of the regional innovation strategy of the Świętokrzyski Voivodship in the years of 2008-2009.

PhD Michał Adam Leśniewski, assistant professor, Jan Kochanowski University of Humanities and Natural Sciences in Kielce.